

Natiq ƏMIROV: “Davos görüşləri dünyanın Azərbaycana və Prezident İlham Əliyevin siyasətinə artan marağından xəbər verir”

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisi Natiq Əmirov bu günlərdə Davosda keçirilən Dünya İqtisadi Forumunun əhəmiyyəti, onun Azərbaycan üçün faydaları, Prezident İlham Əliyevin forum çərçivəsində keçirdiyi çoxsaylı görüşlər barədə Azərbaycan televiziyasının “Hofta” proqramına müsahibə verib. AZƏRTAC müsahibənin mətnini təqdim edir.

- Natiq müəllim, ötən həftənin ən mühüm hadisəsi Prezident İlham Əliyevin Dünya İqtisadi Forumunun illik toplantısında iştirak etmək üçün İsveçrə Konfederasiyasına səfəri, səfər çərçivəsində keçirilən görüşlər oldu. Biz, ümumiyyətlə, bu görüşlərin əhəmiyyətinə ayrıca toxunacağıq. Amma istərdik ki, əvvəlcə budəfəki illik toplantının əhəmiyyəti, Azərbaycan üçün verdiyi və ya verəcəyi dividendlər barədə Sizin fikirlərinizi eşidək. Çünki bu forum yalnız iqtisadi önəm kəsb etmir. Burada siyasi məsələlər, sosial, hətta ətraf mühit məsələləri müzakirə olunur. Ümumiyyətlə, illik toplantı Azərbaycan üçün nə ilə yadda qaldı və hansı dividendlərdən xəbər verir?

- Doğrudan da, ötən həftənin ən mühüm hadisəsi Prezident İlham Əliyevin Dünya İqtisadi Forumunun Davos şəhərində keçirilməsi illik toplantısında iştirakı oldu. Bildiyiniz kimi, əsas Klaus Şvab tərəfindən 1971-ci ildə qoyulmuş Davos İqtisadi Forumu 1973-cü ildəki əsasən iqtisadi məsələlərin müzakirə olunduğu platforma kimi fəaliyyət göstərib. Bu il 49-cu dəfə keçirilən Dünya İqtisadi Forumuna 1973-cü ildən bəri siyasətçilərin də qoşulması ilə onun mahiyyəti və əhatə dairəsi əhəmiyyətli dərəcədə genişləndi. Hər il dünyanın 70-dən çox dövlət və hökumət başçısının, 150-dən çox dövlət nümayəndəsinin, 1000-dən çox dünya əhəmiyyətli şirkətin, 3000-dən çox insanın iştirak etdiyi bu forum dünyada global miqyasda siyasi, iqtisadi, ətraf mühit, gender və dünyanın gələcək inkişafını müəyyənləşdirən bütün digər istiqamətlər üzrə sərbəst və inklüziv müzakirələr təşkil edən ən böyük platformadır. Əlbəttə, dövlətimizin başçısının bu forumda iştirakı Azərbaycanın həm regional miqyasda, həm də dünya miqyasında artan rolunu və Prezident İlham Əliyevin şəxsinə yətilən diqqətin bariz nümunəsidir. Prezidentimizin forum çərçivəsində keçirdiyi görüşlər, orada səslənən fikirlər bunı deməyə əsas verir.

- Forumla bağlı bir çox mühüm məqamlar diqqəti cəlb edir. 49-cu Davos Dünya İqtisadi Forumunda müzakirə olunan əsas məsələlərdən biri, belkə də birincisi dollar itadəsində dünyanın ən böyük layihəsi sayılan “Bir kəmə, bir yol” təşəbbüsü ilə bağlı sessiya idi. Dünyanın 70-ə yaxın ölkəsinin dövlət və hökumət başçılarından mehriban Prezident İlham Əliyevin həmin sessiyada iştirakı ilə bağlı davət alir və ilk söz də Prezidentimizə verilir. Bu faktın özü nəyi deməyə əsas verir və hansı nüsnələri realiyə ortaya qoyur?

- Maraqlı sualdır. Bu sualın cavabına keçməzdən əvvəl bildirmək ki, Davos İqtisadi Forumu iki əsas istiqamətlə fərqlənir. Birincisi, bu iqtisadi forum müstəqil platformadır. O, dünyaya trendlərini - həm siyasətdə, həm iqtisadiyyatda, həm də digər sahələrdə dünya trendlərini müəyyənləşdirən inklüziv bir platforma olmaqla yanaşı, ikitərəfli görüşlərin keçirilməsi, əgər yaxşı təcrübənin paylaşılması və gələcək inkişaf üçün hər kəsin baxışlarını əks etdirən müzakirələrin aparılması üçün çox müntəzib şərait yaradır.

Davos İqtisadi Forumunun hər il əsas mövzusu olur. Bu il forumun əsas mövzusu “Qloballaşma 4.0: Dördüncü sənaye inqilabı dövründə global arxitekturanın formalaşması” idi. Keçirilən çoxsaylı görüşlərdə əsas mövzu mehriban qloballaşma - dördüncü sənaye inqilabı şəraitində ölkələrin öz gələcəklerini müəyyənləşdirməsi üçün həm iqtisadi, həm siyasi, ətraf mühit və digər məsələləri özündə ehtiva edən bir siyasət formalaşmasını təşkil etmək oldu.

Bir arayış təqdim edim: Prezidentin buillik Davos səfəri onun ümumi say etibarilə 13-cü səfəri idi və bu 13 il ərzində Prezident İlham Əliyev 202 görüş keçirib (bu görüşlərin 55-i bilavasitə dövlət və hökumət başçıları ilə olub), 28 sessiyada iştirak edib, müxtəlif kütləvi informasiya vasitələrinə 9 dəfə müsahibə verib. Davosda buillik səfəri çərçivəsində Azərbaycan Prezidentini 3-ü dövlət və hökumət başçıları ilə olmaqla, 19 görüş keçirib, Rusiyanın “Rossiya 1” və Çinin “China Global Television Network” telekanallarına müsahibə verib, həmçinin “Bir kəmə, bir yol” təşəbbüsünün inkişaf etdirilməsi Çinin trilyon dollarlıq baxış - adı sessiyada iştirak edib. Bu sessiya, demək olar, Davos İqtisadi Forumunun ən mühüm sessiyalarından biri idi. Çünki bu təşəbbüsün dünyanı ümumi daxili məhsulunun 30 faizini, dünya əhalisinin 62 faizini təşkil edən bir coğrafiyanın Çin ilə siyasi-iqtisadi və maliyyə əlaqələrinin genişləndirilməsi nəzərdə tutur. Bildiyiniz kimi, Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan “Bir kəmə, bir yol” layihəsinə ən çox töhfə verən dövlətlərdən biridir. Qeyd edim ki, “Bir kəmə, bir yol” layihəsinə “bir kəmə” dedikdə, Çindən dünyanı müxtəlif istiqamətlərə gedən quru yolu nəzərdə tutulur və Azərbaycan da həmin yolu öz üzərinə götürür. “Bir yol” isə Çini müxtəlif dövrlərlə birləşdirən

daniz yollarını nəzərdə tutur. Azərbaycan Prezidentinin bu sessiyaya dəvət olunması və ilk sözü onə verilməsi təsadüfi deyildi. Çünki Azərbaycan azsaylı ölkələrdəndir ki, öz maliyyə gücü ilə infrastrukturuna əhəmiyyətli investisiyalar yatırmaqta, qitələrin birləşdirilməsində çox mühüm rol oynayır.

- Natiq müəllim, suallarımız kifayət qədər çoxdur, çünki Davosda çox önəmli görüşlər keçirildi, mühüm məsələlər müzakirə edildi. Ən əsası, Azərbaycan növbəti dəfə global platformada konkret layihələrlə təqdim olundu. Siz çox önəmli məqamlara toxununuz ki, mehriban layihələrin mövcudluğu supergüclərdə və önəmli təşkilatlarda bir dövlət kimi Azərbaycana maraq yaradır. Elə dövlətimizin başçısının keçirdiyi görüşlərdən biri də Dünya İqtisadi Forumunun prezidenti Borge Brende ilə oldu və həmin görüş əsasında Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzi ilə Azərbaycan arasında ilk dəfə olaraq əməkdaşlığın təməli qoyuldu. Ümumiyyətlə, Dördüncü Sənaye İnqilabı nədir? İstərdik bunun mahiyyətinə vərəq, Dövlətimizin başçısının iştirakı ilə keçirilən bu görüşdə səslənən fikirlər, eləcə də bu sənaye inqilabının qarşısına qoyduğu əsas hədəflər nədən ibarətdir? Bu görüş Azərbaycanca nə kimi dividendlər vad edir?

- Bəli, xüsusilə Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizi üzərində yerləşən Ələt qəsəbəsində Xəzər dənizinin ən böyük limanının tikintisi, Bakı-Tbilisi-Qars demir yolunun inşası, eyni zamanda, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi üzərində infrastrukturun yaradılması və bütün bu infrastruktur layihələrinin Azərbaycan Prezidentinin bilavasitə təşəbbüsü ilə, eyni zamanda, Azərbaycanın maliyyə vəsaitləri hesabına formalaşması, təbii ki, dünyanın diqqətini çəkmə amillərindən idi. İlk baxışda kiçik görünən bu layihə Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasəti nəticəsində dünyanın nəhəng ölkələrini və maliyyə institutlarını bu layihənin etrafında birləşdirməyə imkan verdi. Yəni, əslində, Azərbaycan kiçik bir ölkə olsa da, dövlətimizin başçısının səyləri bunı bizim üçün bir fürsətə, imkana çevirdi ki, nəticədə, böyük ölkələr bu nəqliyyat xəbərində ətrafında birləşməklə “Bir kəmə, bir yol” layihəsinə, eyni zamanda, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin inkişafına öz töhfələrini verdilər.

- Ümumiyyətlə, müasir texnologiyaların ən çox inkişaf etmiş ölkələr yaradır. Ən yeni nanotexnologiyalar iqtisadiyyatda iqtisadi baxımdan özünü doğrultmuş və bədcəsi buna imkan verən ölkələr cəlb edir. Hər ölkənin qarşısına qoyulan hədəfləri var. Siz də qeyd etdiniz - beşinci sənaye inqilabı, altıncı sənaye inqilabı - hər birinin öz hədəfləri var. Qarşıya qoyulan konkret tələblər var və hansı ölkə bu tələblərə cavab vermirsə, o zaman əlbəttə ki, həmin ölkə ilə danışıqlar aparılır. Deməli, bu, artıq beynəlxalq miqyasda Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafına verilən dəstək və eləcə də bu inkişafın etiraf olunmasıdır. “Doing Business” hesabatında da Azərbaycan 32 pillə irəliləyərək 57-ci yerdən 25-ci yere yüksəldi. Elə bu faktın özü də ölkəmizə olan marağı ifadə edir.

- Tamamilə doğrudur. Azərbaycan Prezidenti Davos İqtisadi Forumunda çıxışlarında da bunu qeyd edib. Mən bir faktı da deyim ki, Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzi ilə əməkdaşlıq etmək istəyən ölkələrin coğrafiyası həddindən artıq genişdir və hər bir ölkə San-Fransisko şəhərində öz təqdimatını, bu məsələlərə öz baxışını və dövlətin bu sahədə apardığı siyasəti təqdim edir. Bizim ölkəmizin də orada təqdimatı keçirildi. Bütövlükdə, dövlətimizin başçısı tərəfindən həyata keçirilən islahatlar həmin təqdimatın iştirakçıları tərəfindən çox yüksək dəyərləndirildi. Biz cənab İlham Əliyevin prezident olduğu son 15 ilə diqqət yetirsək, istənilən dövrdən 3 il, 5 il əvvəllə müqayisə apararsaq, hər 3-5 ildə çox əhəmiyyətli irəliləyişlər baş vermişdir.

Dünya Bankı Qrupunun baş icraçı direktoru xanım Kristalina Georgiyeva cənab Prezidentlə görüşdə belə bir şeyi söylədi: “Doing Business” hesabatı tarixində bir il olduğu söylədi. Burada bir şeyi qeyd etmək istəyirəm. Azərbaycan dövlət və hökumət qurumları “Doing Business” hesabatı ilə daim məşğul olurlar. Keçən il Prezident İlham Əliyev Şəxsin özü “Doing Business” hesabatının metodologiyasına qədər maraqlandı, toplantıların birini bildiyiniz kimi, Baş nazirin birinci

müavini Yaqub Eyyubovun rəhbərliyi ilə xüsusi komissiya yaradıldı və müxtəlif qurumların 116 nümayəndəsi sistemli olaraq dövlətimizin başçısının tövsiyələri əsasında bu hesabat üzrə Azərbaycanın aktual olduğu addımlar, eyni zamanda, həyata keçirilməli olduğu işlətlər üzərində işləməyə başladı. Cənab Prezident o zaman qeyd etdi ki, əgər biz hər hansı bir istiqamətdə irəliləməyə istəyırık, bizim aydın baxışımız olmalıdır, programımız olmalıdır və onu həyata keçirəcək komandamız olmalıdır. Mehriban dövlət başçısının bilavasitə iştirakı ilə, proses artıq özünü göstərdiyi istiqamətdə davam etdirməsi ilə, səmimi desəm, Azərbaycan bizim də gözlemliyimiz bir səviyyədə irəliləyir doğru mühüm addımlar atdı. Bu, görüşlərdə iştirakçıların hamısı tərəfindən qeyd olundu. Bu nəticələr Azərbaycanca diqqət və marağı artırmaqda, eyni zamanda, investisiyalar gətirməkdə davam edir.

Ümumiyyətlə, qeyd edim ki, buillik Davos Forumu daha çox texnologiyaların - dördüncü sənaye inqilabına aid olan texnologiyaların önə çıxması ilə əvvəlki illərdən fərqlənir. Siz təməlinə doğru gedirik ki, Prezident İlham Əliyevin Borge Brende ilə görüşündə Azərbaycanla Dünya İqtisadi Forumu arasında əməkdaşlıq sazişinin mübarizəsi baş verdi. Azərbaycan Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzi ilə əməkdaşlıq sazişi imzalamqla iqtisadiyyatın San-Fransisko şəhərində yerləşən bu qurumun rəsmi tərəfdaşına çevrildi. Məlumat üçün bildirək ki, bu günə qədər Dördüncü Sənaye İnqilabının rəsmi tərəfdaşları qismində Yaponiya, Amerika Birləşmiş Ştatları, Çin və Hindistan kimi nəhəng ölkələr çıxış etdirdilər. Odu ki, sual yaranır: bu nəhəng ölkələrdən sonra əhalisinin sayına, ərazisinə görə nisbətən kiçik olan ölkələrə belə bir müqavilənin bağlanması və mehriban Azərbaycanın seçilməsi nə ilə əlaqədardır? Qeyd etməliyəm ki, ilk növbədə, Azərbaycan ümumi daxili məhsulunda sənayenin payına görə dünyada lider ölkələrdənir. Yəni, dünyada çox az sayda ölkələr var ki, ümumi daxili məhsulunda sənayenin payı Azərbaycandakı qədər yüksək olsun. Eyni zamanda, biz “Global Rəqabətçilik Hesabatı”nda texnologiyaların insanlara əlçatanlığına, vətəndaşların rəqəmsal həllərə iştirakına görə dünyada 15-ci yerdəyik. Azərbaycanın dövlət başçısının son illərdə xüsusilə informasiya texnologiyaları, innovativ həllər, rəqəmsal iqtisadiyyat sahəsində qərarları, fərmanları və real iqtisadiyyatda atılan addımlar, son illərdə aparılan islahatlar, təbii ki, Davos Dünya İqtisadi Forumunun, o cümlədən Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzinin də diqqətindən qaçmayıb.

Bilirsiniz ki, Azərbaycanda “Axeport.az”, Rəqəmsal Ticarət Qovşağı və digər bu kimi həllər mövcuddur və onlar Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzi ilə çox yaxın əməkdaşlıq edir. İqtisadi islahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə nümayəndə heyəti San-Fransisko şəhərində Azərbaycan rəqəmsal imkanları, Dördüncü Sənaye İnqilabına verə biləcəyi töhfələri və Azərbaycanın Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzi ilə əməkdaşlıq imkanlarına dair təqdimat keçirərək bütün bu məsələləri qiymətləndirib, tərəfdaş kimi mehriban Azərbaycan Respublikası seçilib. Dördüncü Sənaye İnqilabı artıq rəqəmsal iqtisadiyyatda doğru atılan ən böyük addımdır. Davosda artıq Beşinci Sənaye İnqilabının ilk sədərləri, ilkin istiqamətləri səslənir, bunlarla bağlı çox mühüm təqdimatlar keçirilib. Davosun buillik formatının daha çox texnologiyaların iştirakı ilə dövlətimizin başçısının görüşlərində və cənab Prezidentin şəxsinə olan maraqda da özümlə bilavasitə əks etdirirdi.

- Azərbaycan Prezidenti çox önəmli şirkətlərin rəhbərləri, icraçı direktorları ilə görüşdü. Bu görüşlərə, məsələn, “Visa”, “CISCO” rəhbərləri ilə görüşlər aiddir. Həmin şirkətlərin global miqyasda nüfuzu barədə nə demək olar? Bu şirkətlərlə əməkdaşlıq hansı perspektivlər vad edir? Xüsusən, nəzərə almaq lazımdır ki, həmin şirkətlərin rəhbərləri mehriban Azərbaycan Prezidenti ilə görüşsə can atırlar, bu görüşlərin təşəbbüsü ilə keçirilir.

- Bu arada onun vurğulayım ki, Davos Dünya İqtisadi Forumunda rəsmi tədbirlərdən əlavə, kullarlarda böyük şirkət rəhbərlərinin, siyasətçilərin adlı söhbətlərində bir narahətliq ifadə olundu. Onlar bildirdilər ki, dünya Dördüncü Sənaye İnqilabı ətrafında və bu sənaye inqilabı artıq qloballaşma formasında bütün dövlətləri, şirkətləri, cəmiyyətləri əhatə etməkdədir. Eyni zamanda, onları dünyada baş verən siyasi proseslər narahət

etdi. Yəni, dünyanın hansı istiqamətə hərəkət etməsi, bir tərəfdən deyirik ki, dördüncü sənaye inqilabı, beşinci sənaye inqilabı, investisiya axını, iqtisadiyyatın və dövlətlərin, xalqların tərəqqisi, digər tərəfdən dünyada yeni bir trend olan ticarət müharibələrinin, bir çox dünya ölkələrində sağlamlıq, radikal qüvvələrin meydana gəlməsi, bir çox regionların münasib girdabına yuvarlanması kimi hallar ilə bağlı həmin şirkət rəhbərlərində narahətliq var idi. Maraqlı haldır ki, onlar öz təhlillərində dünyada bu kimi konfliktlərdən uzaq olan çox az dövlət tapa bildilər. Bu dövlətlər içərisində Azərbaycan xüsusilə seçilib. Demək olar ki, elə bir görüş yox idi ki, orada dövlətimizin başçısına “Siz bunu necə edirsiniz?” sualını vermasınlar. Bu sual itirə siyasətçilər, istərsə də şirkət rəhbərləri verirdilər. Yəni, bu, necə mümkün olur ki, çəxalanan dünyada, xüsusilə Sizin yerləşdiyiniz coğrafiyada - çox böyük siyasi gərginliyin, müharibə və çəkişmələrin hökm sürdüüyü regionda, hətta özünlə qarşı davamlı təhdidlərin olduğu, torpağınızın 20 faizinin işğal edildiyi bir şəraitdə Siz Azərbaycanı bir təhlükəsizlik, sabitlik əsasına çevirə bildiniz? Dünyada bu problemlə yaşayan nəhəng ölkələrlə və qonşularınızla məhrəban, qarşılıqlı əməkdaşlıq mühitini necə formalaşdırə bildiniz? Ən önəmli daha bir fakt qeyd etdik ki, bütün bu münasibətlər çərçivəsində Azərbaycan dövlətinin, Azərbaycan xalqının maraqları ən yüksək səviyyədə qorunur. Həm kullarlarda, həm də rəsmi görüşlərdə Prezident İlham Əliyevə bu sual mütləq verildi.

- Dünyanın ən böyük maliyyə qurumlarını nə maraqlandıdır? Sabitlik, investisiya hansı ölkəyə qoyulur? Sabitlik olan ölkəyə.

- Sabitlik mütləq şərtidir ki, investisiyalar gəlsin. Çünki investisiya ürkək olur. Investisiya özüne rahat, sabit, gələcəyi proqnozlaşdırıla bilən yerlər tapır. Bu görüşlərdə Prezidentimizə verilən suallardan biri də bu olurdu.

Borge ilə görüşdən sonra Prezident İlham Əliyev qeyri-neft sektoruna aid şirkətlərin nümayəndələri ilə görüşməyə başladı. İlk görüşlərdən biri Dünya Bankı Qrupunun icraçı direktoru Kristalina Georgiyeva ilə oldu. Xanım Georgiyeva Azərbaycan haqqında çox xoş sözlər dedi. Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi islahatların onları gözəltirənini aşdı və Azərbaycanın əldə etdiyi nailiyyətlərin doğrudan da dünya iqtisadi məkanı üçün bir nümunə olduğunu vurğuladı. O, yenidən “Doing Business” hesabatının qeyd edərək, Azərbaycanın uğurlarının bu günkü keşməkeşli dünyada bilavasitə dövlət başçısının iradəsi hesabına baş verdiyini və bunun onlarda xüsusi sevinc yaratdığını bildirdi. Eyni zamanda, xanım Georgiyeva xatırladı ki, 20 il bundan əvvəl Azərbaycan Dünya Bankından yardım alan ölkələrdən biri idi. Heqığətən də 1990-cı illərin sonlarında Dünya Bankı Azərbaycanı müəyyən layihələrin həyata keçirilməsində kömək etdi. O dövrdə dünyada bir çox ölkə Dünya Bankından yardım alırdı. Xanım Georgiyeva bizim bilmediyimiz maraqlı bir faktı əlavə etdi ki, həmin çoxsaylı dövlətlərdən yalnız bir neçəsi öz iqtisadi müstəqilliyini təmin etmək üçün iqtisadiyyatlarını artıra bildi və bu gün Azərbaycanın dünyada iqtisadiyyatında iştirakı oldu. Maklarnı bildirdi ki, “Visa” şirkəti Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi islahatlarda, iqtisadi siyasətdə, layihələrdə iştirak etməyə hər zaman hazırdır və dəstəkləməkdə davam edəcək.

Bir məqamı da qeyd edim ki, bundan əvvəlki görüşdə “CISCO” şirkətinin nümayəndəsi Azərbaycan iqtisadiyyatının çox geniş təhlilini vermişdi. Çox maraqlıdır ki, o, öz təhlilində ölkəmizdə ediliyyə və məhkəmə sistemində baş verən rəqəmsallaşmanı, burada elektron xidmətlərin, elektron məhkəmə sisteminin qurulmasını xüsusilə vurğulamışdı. Bir neçə gün əvvəl “İqtisadi azadlıq 2019” hesabatı dərc olundu və mən gördüm ki, “CISCO” şirkətinin vitse-prezidentinin sözlərdəki fikirlər “İqtisadi azadlıq 2019” indeksində də öz əksini tapıb. Bu, tamamilə yeni dərc olunan indeksdir. Burada bizim mövqeyimiz bir

den-birə 7 pillə irəliləyib. Bu irəliləyişin kökündə isə çox maraqlı faktorlar durur. Mən ölkəmizin hansı istiqamətlər üzrə irəlilədiyini müəyyən etmək üçün alt indikatorları təhlil etdim. Ən maraqlı cəhətlərdən biri odur ki, Azərbaycanın mövqeyi müliyyəti hüquqlarının qorunması istiqamətində üzrə yüksəlib və ən böyük irəliləyişimiz məhkəmələrin səmərəliliyinin artırılması, eləcə də hökumətin bütövlüyyəti istiqamətindədir. Hökumətin bütövlüyyətinin ölçüsü onun xalqa verdiyi vədlər, həyata keçirdiyi siyasət və həmin siyasətin nə dərəcədə ardıcıl icrasına keçirilməsinədir. Bu indeks üzrə bizim mövqeyimizdə mühüm irəliləyiş olub. Hökumət xərcləri indeksində də mövqeyimiz irəliləyib və əlavə olaraq bildirirəm ki, bu indeksdə biz, nəhayət, investisiya azadlığı alt indikatoruna görə də irəliləyişə nail ola bildik.

- Natiq müəllim, bir qədər əvvəl qeyd etdiniz ki, Azərbaycan Prezidenti Dünya İqtisadi Forumu çərçivəsində global miqyasda nüfuzu ilə seçilən 15 şirkətin icraçı direktoru, rəhbər heyəti ilə görüşlər keçirib. Bu şirkətlər kifayət qədər nüfuzlu və beynəlxalq maliyyə sektorunda öz çəkisi ilə seçilən şirkətlərdir. Onlar bir çox başqa ölkələrə deyil, mehriban Azərbaycana maraq göstərirlər. Bu şirkətlərin rəhbərləri Prezident İlham Əliyevlə görüşməyə can atır və Azərbaycanla iqtisadi münasibətləri, neft və qeyri-neft sektorunda əməkdaşlığı dərinləşdirməkdə maraqlıdır. Bu faktın özü bir çox mətləblərdən xəbər verir.

- Tamamilə doğrudur. Bu şirkətlər öz sahələri üzrə dünya iqtisadi məkanında drayver rolunda çıxış edən şirkətlərdir. Yəni, bu şirkətlər qaydalar müəyyənləşdirir, dünya iqtisadiyyatını müəyyənləşdirir. Buraya “Microsoft”, “CISCO”, “Visa” və digər innovativ şirkətləri aid etmək olar. Onların Azərbaycan Prezidentinin ətrafında toplaşmasını, dövlətimizin başçısı ilə görüşməyə hədsiz marağının əsasında onun həyata keçirdiyi iqtisadi siyasət durur. Bir qədər əvvəl deyirik ki, Prezident İlham Əliyevlə onları çox isti və çox məhsuldar görüşlər oldu. Bütövlükdə, görüşlərin mahiyyətində Dördüncü Sənaye İnqilabından artıq beşinci sənaye inqilabına, “artificial intelligence”, yəni, sənyədə süni intellektin dominant rol oynayacağı bir istiqamətə getməyimiz dəyərdir. Bu şirkətlərlə məsləhətləşmələrə, bütövlükdə Azərbaycan Prezidentinin iştirak etmiş müzakirələrdə belə bir qənaət əhəmiyyətli oldu ki, artıq dövlətlər elmi dairələri, biznes və hökumət dairələrini və bu cür texnoloji şirkətləri bir yere toplaqlamaq beşinci sənaye inqilabına, yəni, süni intellektin dominantlığı edəcəyi bir dövrə hazırlaşmaq istiqamətində götürməlidir. Müzakirələr zamanı aydın olundu ki, çox qısa bir müddətdən sonra, belkə 5-10 ildən, 15 ildən sonra bu gün bizim tanıdığımız, bildiyimiz peşəkarlar bəzi istiqamətlər üzrə dünyanı ən nəhəng şirkətlərdən biridir. Şirkətin illik döviyyəsi təqribən 25 milyard avroya yaxındır. Eyni zamanda, “Visa” öz sirlərində 16 mindən çox əməkdaş birləşdirir. Şirkət Azərbaycanda da çox geniş şəbəkəsinə malikdir. Azərbaycanda müvədd olan bank kartlarının, kredit və debet kartlarının 46,5 faizi bu şirkətə məxsusdur. Ölkəmizdə bank sektorunun, maliyyə xidmətlərinin inkişafında “Visa” şirkətinin çox böyük rolu, əhəmiyyəti var. Şirkət prezidenti Rayan Maklarni Prezident İlham Əliyevlə görüşdə bildirdi ki, əslində, bu il onun Davosda gəlməsinin kökündə cənab Prezidentlə görüş niyyəti var idi. O, “Doing Business” hesabatının nəticələri ilə tanış olandan sonra, sözün yaxşı mənasında, bir sevinc yaşadığını və onda bu qələbələrini müllüfi olan Azərbaycan Prezidenti ilə görüşmək arzusu yaranıldığını bildirdi. Qeyd etdi ki, Azərbaycan iqtisadiyyatını və cənab Prezidentin siyasətini təhlil edərkən Azərbaycanla rəqəmsal iqtisadiyyatı və ümumiyyətlə, Dördüncü Sənaye İnqilabından irəliləyən təhlilərin çox geniş həll variantlarının və potensialının olduğunu, bu potensialın reallaşdırılması üçün çox yaxşı sabitliyin, maliyyə imkanlarının və ölkə Prezidentinin güclü iradəsinin mövcud olduğunu gördü. Müzakirələr zamanı o, Azərbaycan iqtisadiyyatının transformasiyaya, rəqəmsal iqtisadiyyata, beşinci sənaye inqilabı istiqamətində həll variantlarının işlənilməsinə hazırlaşdığını qeyd etdi. Maklarni bildirdi ki, “Visa” şirkəti Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi islahatlarda, iqtisadi siyasətdə, layihələrdə iştirak etməyə hər zaman hazırdır və dəstəkləməkdə davam edəcək.

Bir məqamı da qeyd edim ki, bundan əvvəlki görüşdə “CISCO” şirkətinin nümayəndəsi Azərbaycan iqtisadiyyatının çox geniş təhlilini vermişdi. Çox maraqlıdır ki, o, öz təhlilində ölkəmizdə ediliyyə və məhkəmə sistemində baş verən rəqəmsallaşmanı, burada elektron xidmətlərin, elektron məhkəmə sisteminin qurulmasını xüsusilə vurğulamışdı. Bir neçə gün əvvəl “İqtisadi azadlıq 2019” hesabatı dərc olundu və mən gördüm ki, “CISCO” şirkətinin vitse-prezidentinin sözlərdəki fikirlər “İqtisadi azadlıq 2019” indeksində də öz əksini tapıb. Bu, tamamilə yeni dərc olunan indeksdir. Burada bizim mövqeyimiz bir

den-birə 7 pillə irəliləyib. Bu irəliləyişin kökündə isə çox maraqlı faktorlar durur. Mən ölkəmizin hansı istiqamətlər üzrə irəlilədiyini müəyyən etmək üçün alt indikatorları təhlil etdim. Ən maraqlı cəhətlərdən biri odur ki, Azərbaycanın mövqeyi müliyyəti hüquqlarının qorunması istiqamətində üzrə yüksəlib və ən böyük irəliləyişimiz məhkəmələrin səmərəliliyinin artırılması, eləcə də hökumətin bütövlüyyəti istiqamətindədir. Hökumətin bütövlüyyətinin ölçüsü onun xalqa verdiyi vədlər, həyata keçirdiyi siyasət və həmin siyasətin nə dərəcədə ardıcıl icrasına keçirilməsinədir. Bu indeks üzrə bizim mövqeyimizdə mühüm irəliləyiş olub. Hökumət xərcləri indeksində də mövqeyimiz irəliləyib və əlavə olaraq bildirirəm ki, bu indeksdə biz, nəhayət, investisiya azadlığı alt indikatoruna görə də irəliləyişə nail ola bildik.

- Natiq müəllim, bir qədər əvvəl qeyd etdiniz ki, Azərbaycan Prezidenti Dünya İqtisadi Forumu çərçivəsində global miqyasda nüfuzu ilə seçilən 15 şirkətin icraçı direktoru, rəhbər heyəti ilə görüşlər keçirib. Bu şirkətlər kifayət qədər nüfuzlu və beynəlxalq maliyyə sektorunda öz çəkisi ilə seçilən şirkətlərdir. Onlar bir çox başqa ölkələrə deyil, mehriban Azərbaycana maraq göstərirlər. Bu şirkətlərin rəhbərləri Prezident İlham Əliyevlə görüşməyə can atır və Azərbaycanla iqtisadi münasibətləri, neft və qeyri-neft sektorunda əməkdaşlığı dərinləşdirməkdə maraqlıdır. Bu faktın özü bir çox mətləblərdən xəbər verir.